

Het hele verhaal

Nederlands voor anderstaligen

Docentenhandleiding

Elizabeth Skelton en Denise Milligan

Inleiding

Het doel van Het hele verhaal – Nederlands voor anderstaligen is te voorzien in een compleet curriculum voor het onderwijzen van Nederlands aan volwassen taalleerders op basis van TPRS, Teaching Proficiency through Reading and Storytelling. Blaine Ray ontwikkelde TPRS eind jaren tachtig om zijn leerlingen Spaans op de middelbare school vloeiend te leren spreken en schrijven. Inmiddels zijn er in de Verenigde Staten alleen al meer dan 6000 docenten MVT die met deze methode werken en die hebben kunnen ervaren hoezeer hun leerlingen vooruit gaan en aan taalbeheersing winnen. Wij zouden deze methodiek graag beschikbaar maken voor het tweede-taalonderwijs opdat het groeiende aantal volwassen taalleerders in Nederland ook kan profiteren van het plezier en de succeservaringen die TPRS biedt.

TPRS is oorspronkelijk gebaseerd op de Total Physical Response methode die in de jaren zestig van de vorige eeuw is bedacht door James Asher en de Natural Approach die Stephen Krashen en Tracey Terrell in de jaren tachtig ontwikkelden. TPRS richt zich op taalverwerving door middel van begrijpelijke input. De methodiek combineert actief taalleren door middel van lichamelijke handelingen met persoonlijke vraag-antwoordgesprekken en het vertellen van verhalen. Vocabulaire en taalstructuren worden geleerd door een aantal verschillende technieken die zorgen voor begrijpelijke input en herhaling van het doelvocabulaire in context. Gebaren, TPR-commando's, vragen en miniverhalen maken het mogelijk voor de cursisten om in verschillende nieuwe contexten in de taal te communiceren.

Deze handleiding is niet bedoeld als training in de methodiek. Als u een TPRS-training zou willen volgen, kunt u contact opnemen met:

Iris Maas: iris@tprsnederland.com,
Kirstin Plante: kirstin@tprsnederland.com,
of via de website: www.tprsnederland.com.

Deze methode kan drastisch afwijken van eerdere ervaringen die uw cursisten hebben gehad met taalonderwijs. We raden u dan ook aan om, indien mogelijk, een korte uitleg van de achtergrond te geven voordat u met de cursus

begint. Natuurlijk zal dit met een groep beginners uit verschillende landen niet mogelijk zijn maar als u de moedertaal van uw leerlingen spreekt, kan een korte toelichting vaak helpen. Volwassen leerlingen hebben vaak een traditioneel beeld van hoe een taal geleerd wordt en zijn ervan overtuigd dat ze grammatica-oefeningen en rijtjes moeten krijgen. Na enige achtergrondinformatie en een demonstratie van de werking van TPRS, zijn de meeste volwassenen bereid deze nieuwe manier van taalleren uit te proberen. En onze ervaring is dat leerlingen die eerder gefrustreerd raakten bij het leren van talen nu razend enthousiast zijn omdat ze écht Nederlands kunnen spreken!

We kunnen de rol van cultureel besef bij het gebruik van TPRS in het leslokaal niet genoeg benadrukken. Bepaalde gebaren of woorden die we gebruiken kunnen beledigend blijken te zijn in sommige culturen. Laat uw cursisten altijd weten dat de gebaren een geheugensteun zijn en dat ze u altijd kunnen vragen een bepaald gebaar niet te gebruiken wanneer dat gebaar voor hen een nare betekenis heeft. U zult ongetwijfeld op een zeker moment ontdekken dat een in Nederland heel gebruikelijk gebaar of woord in een ander land een negatieve connotatie heeft. Verontschuldig u dan gewoon en wijzig het gebaar of gebruik een ander woord. Voel u vrij om uw ervaringen aan ons te mailen op voornoemde e-mailadressen, zodat wij andere docenten hier op kunnen attenderen en indien nodig zelfs onze materialen kunnen aanpassen.

Als u voor het eerst NT2-lessen geeft is het van belang dat u zich ervan bewust bent dat activiteiten als gebaren maken, dingen uitbeelden en direct antwoord geven op vragen kunnen conflicteren met de culturele- en onderwijsachtergrond van uw cursisten. Het creëren van een veilige omgeving in het leslokaal, waar dit soort interacties aanvaard en aangemoedigd worden, is de sleutel tot het succes van deze methode. Vraag uw cursisten nooit te acteren of te spreken wanneer zij zich daar ongemakkelijk bij voelen. Onthoud dat het belangrijkste is dat uw cursisten begrijpelijke input krijgen. Zij zullen de taal vanzelf gaan spreken

---

wanneer ze daar klaar voor zijn. Ken uw cursisten en pas de verhalen aan wanneer u denkt dat zij zich bij een bepaald verhaal ongemakkelijk zouden voelen. Streef altijd naar een positieve en humorvolle sfeer. Deze materialen zijn geschreven met de beginnende volwassen taalleerder in het achterhoofd maar ze kunnen aangepast worden voor andere leeftijden en niveaus. We hebben het doelvocabulaire voor *Putting It Together* geselecteerd uit frequentielijsten, het vocabulaire uit de BEST test, en de onderwerpen die in de CASAS test getest worden. We hebben de woorden in hoofdstukken onderverdeeld op grond van de belangrijkste competenties die in de meeste ESL programma's van de VS onderwezen worden. Omdat, zoals ook uit recent onderzoek weer blijkt, authentiek taalgebruik vrijwel nooit gebaseerd is op netjes per thema geordende woorden, zult u soms verrast worden door woorden die niets met het betreffende thema te maken lijken te hebben. Voor de vertaling zijn het vocabulaire en de verhaaltjes waar nodig aangepast aan de Nederlandse cultuur.

Sommige woorden uit het doelvocabulaire zijn cognaten, verwant aan woorden uit andere talen, dus voor sommige cursisten gemakkelijk te leren. Toch hebben we die woorden in het doelvocabulaire

opgenomen, omdat wij ze belangrijk vonden voor cursisten wiens moedertaal daar geen verwant woord voor bevat.

Doelgroep

Het hele verhaal is bedoeld voor cursisten met weinig tot geen kennis van het Nederlands. Het is gericht op volwassenen die in hun moedertaal kunnen lezen en schrijven, maar het materiaal kan ook gebruikt worden in combinatie met een alfabetiserings-programma. Een van de vele voordelen van TPRS is de flexibiliteit van de methode. De auteurs hebben *Putting it Together* met succes toegepast in groepen met een grote variatie aan niveaus onder de cursisten. Een getrainde TPRS-docent kan de moeilijkheidsgraad van het materiaal aanpassen door eenvoudigweg een ander niveau van vragen of TPR-commando's te gebruiken en door de verhalen eenvoudiger of juist uitdagender te maken.

Hoe gebruikt u de docentenhandleiding

Een van de belangrijkste aspecten voor een succesvol gebruik van *Het hele verhaal* is dat u begrijpt dat de materialen bedoeld zijn als suggesties voor het geven van een miniverhaal. Het idee is dat wij de inspiratie leveren en dat u zelf de 'lege vakjes' invult door de ideeën van uw cursisten te gebruiken en door de verhalen, TPR-commando's en scenario's persoonlijk te maken. TPRS is heel flexibel en inspirerend omdat u en uw cursisten volledige vrijheid hebben om de verhalen en activiteiten aan te passen aan uw eigen behoeften. Maak gebruik van uw sterke punten. Als u beter bent in het geven van TPR-commando's dan in het stellen van vragen, doet u dat vooral. Als uw cursisten liever meer tijd besteden aan verhalen, wees dan flexibel en doe datgene wat hen helpt het snelste te leren. Lijken scenario's onnodig? Ga dan door naar het volgende woord. Vindt u een scenario of een miniverhaal niet interessant? Creëer dan uw eigen verhaal. Het is úw groep, en u kent uw eigen cursisten het best. Volg uw intuïtie, en houd in gedachten dat TPRS de beste manier is om een nieuwe taal echt te verwerven.

Hoofdstuk 1 van de docentenhandleiding bevat een lijst basiswoorden die door middel van TPR onderwezen kunnen worden voordat u met hoofdstuk 2 begint. De woorden in hoofdstuk 1 zijn concrete, hoogfrequente woorden die vaak gebruikt zullen worden in latere hoofdstukken. U kunt beginnen met hoofdstuk 2, maar als u besluit hoofdstuk 1 over te slaan, moet u per les meer tijd incalculeren voor het introduceren van het basisvocabulaire door middel van TPR. Voor informatie over hoe u TPR in uw lessen kunt invoeren, leest u *Learning Another Language Through Actions* van James Asher en *Instructor's Notebook: How to Apply TPR For Best Results* van Ramiro Garcia.

De hoofdstukken 2 tot en met 10 bevatten lesplannen voor ieder miniverhaal. Ieder hoofdstuk bevat vier miniverhalen en één groter verhaal. Let op! De verhalen in de docentenhandleiding zijn op details verschillend van die in het werkboek! Hieronder wordt uitgelegd waarom. Het hoofdverhaal bevat alle vocabulaire uit de vier miniverhaaltjes. Het behandelen van een

miniverhaal beslaat gemiddeld een lesuur van 60 tot 90 minuten. De indeling van de hoofdstukken 2 tot en met 10 is als volgt.

Doelvocabulaire

Dit zijn de belangrijkste woorden en zinnen van ieder miniverhaal.

Attributen/Visuele hulpmiddelen

Een lijst met voorstellen voor attributen die u kunt gebruiken ter visuele ondersteuning van ieder verhaal.

Gebaren

Er wordt voor ieder nieuw woord een handgebaar voorgesteld. Als de betekenis van een woord niet onmiddellijk duidelijk wordt door het gebaar, leg dan uit waarom het gebaar als geheugensteun van belang is, of verzin een ander gebaar dat beter werkt voor uw groep. Soms is een woord of een plaatje veel effectiever dan een gebaar, en daarom worden daar ook suggesties voor gegeven.

TPR-commando's

Voorbeelden van TPR-commando's geven aan op welke manier u doelvocabulaire in de gebiedende wijs kunt inoefenen. Gebruik de commandolijst als springplank voor uw eigen ideeën. Wij geven enkele voorbeeld en u kunt op basis daarvan een groot aantal TPR-commando's geven. Voel u niet verplicht om ieder commando letterlijk aan de groep voor te lezen.

Vragen

Voorbeeldvragen helpen u de groep te voorzien van begrijpelijke input rondom het doelvocabulaire. Deze vragen moeten zoveel mogelijk op uw cursisten persoonlijk toegespitst worden. Ook hier geldt dat u op basis van deze suggesties meer vragen kunt stellen en natuurlijk kunt u altijd uw eigen vragen-serie bedenken.

Scenario

Dit onderdeel biedt een andere manier om het doelvocabulaire in context te gebruiken. Vertel dit verhaal met gebruikmaking van attributen en plaatjes en stel uw cursisten er dan vragen over.

Soms zullen de cursisten een verhaal willen uitbeelden, maar vaak vertelt de docent het verhaal gewoon om begrijpelijke input te leveren. Van cursisten wordt in principe niet verwacht dat ze het verhaal navertellen.

Miniverhaal

Het miniverhaal combineert alle vier de woorden uit het doelvocabulaire in een kort, gemakkelijk te onthouden verhaal. Deze verhaaltjes zijn geschreven met de volwassen tweedetaalleerder in gedachten, maar kunnen aangepast worden aan vrijwel alle leeftijdsgroepen. Maak flexibel gebruik van deze verhaaltjes. Om daar een aanzet toe te geven, hebben we de verhaaltjes in de docentenhandleiding iets veranderd ten opzichte van die in het werkboek. Maak de verhaaltjes persoonlijk, en daardoor interessant voor uw cursisten, door de namen van uw cursisten te gebruiken voor de personages, de details in het verhaal aan te passen aan de interesses van uw cursisten en plaats, tijd en karakters aan te passen. Nodig uw cursisten uit om tijdens de les details aan te dragen voor het verhaal. De verhaaltjes werken namelijk het beste wanneer ze voor én door uw groep op maat gemaakt worden en zo goed mogelijk aansluiten bij de persoonlijke belevingswereld van uw cursisten. We willen u daarom aanmoedigen de verhaaltjes in dit boek als basis en inspiratie te gebruiken voor het creëren van uw eigen groepsverhaal. We zouden het bovendien erg leuk vinden wanneer u ons de beste of leukste door u en uw cursisten gecreëerde verhalen wilt toesturen.

Het persoonlijk maken van miniverhalen voor uw groep vraagt input van uw cursisten. Wanneer u veel vragen stelt tijdens het vertellen van het verhaal, geeft u uw groep de gelegenheid hun eigen details bij te dragen aan het verhaal. Het verhaal 'Verjaardag op blote voeten' in hoofdstuk 2.1 kan bijvoorbeeld op de volgende manier persoonlijk gemaakt worden:

Ahmed neemt zijn vriendin Farida op zaterdagavond om 20.25 uur mee naar Pizza Hut. Farida draagt haar blauwe lievelingsschoenen. De serveerster zegt: 'Wat een mooie schoenen!' Ahmed en Farida eten pizza margarita. Ahmed zegt: 'Mag ik de rekening, alstublieft.' Het is € 12,65. Ahmed heeft € 11,-. Hij

verkoopt Farida's schoenen aan de serveerster voor € 25,-. Farida is boos, maar Ahmed is blij want hij kan nóg een pizza eten.

Wanneer u dit verhaal vergelijkt met het eerste verhaal in de handleiding, zult u zien dat de verhaallijn weliswaar hetzelfde is, maar dat de details zijn veranderd. De tekeningen die in het werkboek staan, ter ondersteuning van het navertellen, bieden ook ruimte voor creativiteit. En wanneer uw verhaal uiteindelijk volledig anders eindigt dan dat van ons...: welkom bij TPRS!

Vragen over het miniverhaal

Deze zijn bedoeld om meer begrijpelijke input te geven over het doelvocabulaire. Vragen van een hogere orde staan in het werkboek.

Grammatica

TPRS helpt cursisten grammaticale structuren op een natuurlijke manier te verwerven, namelijk door herhaling van taal in context. We zijn geen voorstander van het geven van aparte grammatica-oefeningen op basis van de lijstjes onder deze kop, maar willen u slechts een overzicht bieden van de soort grammaticale structuren die in ieder miniverhaal verworven kunnen worden. Blaine Ray stelt dat een zeer korte (15 seconden tot 2 minuten) toelichting op een grammaticaal verschijnsel het beste is. Op deze manier worden cursisten zich bewust van het bestaan van de structuur, hetgeen ondersteunend werkt bij de taalverwerving. Wanneer uw cursisten vragen stellen over grammatica kunt u daar natuurlijk antwoord op geven. TPRS is echter buitengewoon effectief gebleken door grammatica in context te onderwijzen in plaats van door langdurige uitleg en eindeloze invuloefeningen.

Cultuur en aanvullende activiteiten

Dit onderdeel geeft diverse suggesties voor aanvullende activiteiten om het verhaal te ondersteunen en het doelvocabulaire uit te breiden. De spellen en activiteiten brengen variatie in de TPRS-les en voorzien in meer begrijpelijke input. Culturele aspecten zijn van groot belang voor NT2-leerders en kunnen wel een heel lesuur opeisen. Muziek en

---

liedteksten kunnen ook op een geweldige manier begrijpelijke input leveren, cultuur introduceren en variatie brengen in de les. Tot slot vormt lezen een niet te onderschatten onderdeel van de taalverwerving. Stephen Krashen maakt zich in zijn boek *The Power of Reading* sterk voor meer vrij lezen in het tweedetaalonderwijs. Als uw cursisten niet gealfabetiseerd zijn in hun moedertaal, leest u dan hardop, stel veel vragen en maak de input begrijpelijk door visuele hulpmiddelen en gebaren. Cursisten die wel kunnen lezen in hun moedertaal kunnen vrij snel overschakelen naar lezen in het Nederlands wanneer ze bekende verhalen lezen en materiaal met bekend vocabulaire.

Bijlagen

In Bijlage A vindt u een overzicht van alle spelletjes die in het boek genoemd worden. Bijlage B bevat de bibliografie van alle genoemde leesboeken en naslagwerken.

Hoe gebruikt u het werkboek

Het werkboek biedt cursisten visuele ondersteuning bij ieder verhaal. Verder zijn er oefeningen waarmee ze het doelvocabulaire in context kunnen gebruiken, leesoefeningen, schrijfofdrachten, en een aantal oefeningen die het begrip bevorderen, de woordenschat vergroten en creatief denken stimuleren.

Het werkboek volgt uiteraard de docentenhandleiding. De eerste pagina van ieder hoofdstuk in het werkboek bevat een lijst van het doelvocabulaire voor het miniverhaal en geeft daarnaast aanvullend vocabulaire dat nodig kan zijn bij het navertellen. Ook staan er tekeningen bij ieder miniverhaal en een aantal oefeningen die op het verhaal betrekking hebben. Sommige oefeningen moeten in de les gedaan worden, andere kunnen als huiswerk meegegeven worden. Echter, voordat u uw cursisten vraagt enige oefeningen thuis te maken, dient u iedere oefening zeer grondig uit te leggen, waarbij u voorbeelden en suggesties aanreikt.

Oefening 1 is bij ieder miniverhaal in het werkboek hetzelfde. Het vraagt de cursist het verhaal na te vertellen. Dit kan op verschillende manieren gedaan worden. Cursisten kunnen het verhaal aan hun medecursist vertellen, meerdere cursisten kunnen een deel van het verhaal aan de hele klas vertellen, ze kunnen gebruik maken van de tekeningen of juist navertellen hoe het in de klas werd uitgebeeld, enzovoort. Zie *Fluency through TPR Storytelling* van Blaine Ray and Contee Seeley voor meer ideeën. Breng variatie aan in de manier waarop uw cursisten het verhaal laat navertellen.

Oefening 2 is ook voor ieder miniverhaal hetzelfde. De cursist wordt gevraagd het juiste nummer te schrijven bij iedere bewering. De docent schrijft 1 tot 3 beweringen op bij ieder plaatje. Miniverhaal 2.1 kan bijvoorbeeld de volgende beweringen bij de plaatjes hebben: 1. Willem heeft niet genoeg geld (plaatje 3); 2. Willem en zijn vrouw gaan naar een restaurant voor haar verjaardag (plaatje 1); 3. Willem verkoopt de schoenen van zijn vrouw aan de serveerster (plaatje 4). Dit is een uitstekende manier om luistervaardigheid te testen.

Oefening 3 is voor ieder miniverhaal anders, zodat het niet voorspelbaar wordt en interessant blijft. Na het lezen kan één van de volgende soorten oefeningen gegeven worden.

- A. Beantwoord de vragen. Bij het beantwoorden van deze vragen moet de cursist informatie analyseren, samenstellen of afleiden, en soms zelfs nieuwe informatie creëren. In miniverhaal 2.1 bijvoorbeeld, is vraag 8: 'Wie heeft er koude voeten?' Er is geen zin in het verhaal waarin letterlijk staat dat de vrouw van Willem koude voeten heeft maar als cursisten het verhaal begrijpen, kunnen ze eruit afleiden dat zij koude voeten heeft als ze geen schoenen aan heeft.
- B. Waar of niet waar. Deze beweringen zijn eveneens bedoeld om begrip te testen dat verder gaat dan de letterlijke tekst. De cursisten moeten hiervoor zaken afleiden uit de tekst. Bovendien wordt van de cursisten gevraagd de foutieve beweringen kloppend te maken.
- C. Voeg details toe aan het verhaal. Deze oefening bevordert schrijfvaardigheid, persoonlijke betrokkenheid en begrip door cursisten te vragen informatie aan het verhaal toe te voegen. In miniverhaal 2.3 worden de plaats en tijd van de details nog gegeven. Echter, in vergelijkbare oefeningen in latere hoofdstukken wordt dit soort details niet meer gesuggereerd. Nadat cursisten details aan het verhaal hebben toegevoegd, kunt u hen vragen hun verhaal voor te lezen of na te vertellen.
- D. Wie zou dit kunnen zeggen? Deze oefening vraagt de cursisten nieuwe dialogen te lezen of te beluisteren die niet in de geschreven versie van het verhaal staan. De cursisten moeten aangeven welke personages in het verhaal deze zinnen zouden kunnen zeggen. U kunt de cursisten ook vragen waar deze dialogen het beste in het verhaal zouden passen of in welke volgorde ze zouden moeten staan.
- E. In de goede volgorde. Cursisten moeten beweringen over het verhaal in de juiste volgorde van tijd zetten. Sommige beweringen komen niet direct uit het verhaal, in welk geval de volgorde van de gebeurtenissen moet worden afgeleid. Andere beweringen staan in

---

een andere volgorde dan in het geschreven verhaal. In miniverhaal 4.1 botst de politiewagen feitelijk tegen de auto voordat het verhaal begint en niet aan het einde.

Oefening 4 vraagt van de cursist dat hij het doelvocabulaire creatief gebruikt. De volgende soorten oefeningen worden daarbij gegeven.

- A. Schrijf een nieuw verhaal of een persoonlijk verhaal. Gebruikmakend van het doelvocabulaire moeten cursisten hun eigen verhaal bedenken of over een persoonlijke gebeurtenis vertellen. De docent kan deze zelfbedachte verhalen in volgende lessen gebruiken door cursisten te vragen deze uit te beelden of door ze voor te lezen en op die manier meer begrijpelijke input te geven.
- B. Teken een nieuw verhaal. Cursisten tekenen een nieuw verhaal in de vakjes. Ze kunnen hun tekeningen gebruiken om hun verhaal aan de groep te vertellen, hun tekeningen aan hun medecursist geven opdat deze het verhaal navertelt of aan de docent zodat deze een nieuw verhaal erop kan baseren. U kunt deze getekende verhalen gebruiken voor het herhalen van vocabulaire, het stellen van vragen, en daarmee begrijpelijke input leveren, of voor het geven van variaties op het oorspronkelijke verhaal. (Cursisten hoeven hiervoor niet goed te kunnen tekenen. Iedereen kan poppetjes tekenen als in hoofdstuk 1. Zie *Instructor's Notebook* van Ramiro Garcia.)
- C. Schrijf een dialoog. Cursisten schrijven een dialoog op basis van de personages en het verhaal. De cursisten kunnen de dialoog uitschrijven of gewoon bedenken en uitbeelden voor de klas of voor hun medecursist. Het is wel de bedoeling dat ze het doelvocabulaire gebruiken in hun dialogen.
- D. Vul de dialoog aan. Cursisten schrijven logische antwoorden op de gegeven zinnen. Vraag uw cursisten om hun antwoorden met een medecursist uit te beelden.
- E. Verander de details. Cursisten schrijven nieuwe ideeën voor het verhaal waarbij ze belangrijke elementen van het verhaal wijzigen en zodoende een nieuwe versie van het verhaal

creëren. Naderhand kunnen ze hun verhaal navertellen, hun versie uitbeelden of voorlezen aan de groep.

- F. Creatieve antwoorden. Deze vragen stimuleren de cursisten antwoorden te bedenken op vragen over het verhaal. Ze verzinnen antwoorden die niet direct in de tekst te vinden zijn. Daarna kunnen ze het verhaal navertellen met de details en ideeën uit hun antwoorden erin verwerkt.
- G. Hoeveel woorden kun je gebruiken? Ieder hoofdverhaal aan het eind van een hoofdstuk vraagt van cursisten een verhaal te bedenken waarin ze zoveel woorden uit het hoofdstuk gebruiken als ze kunnen.
- H. Specifieke oefeningen. Sommige oefeningen zijn specifiek voor de les en worden in het werkboek uitgelegd.

We wensen u enorm veel plezier bij het lesgeven met *Het hele verhaal*. We stellen uw feedback zeer op prijs. U kunt ons bereiken op:

In de Verenigde Staten

Elizabeth Skelton: ellbeth@bethskelton.com

Denise Milligan: al_denise@yahoo.com

In Nederland

Kirstin Plante: kirstin@tprsnederland.com

Iris Maas: iris@tprsnederland.com

Inhoud

Hoofdstuk 1 De basis met TPR	14
1.1 Kennismaken	14
1.2 Sta op, ga zitten, hup hup hup!	18
1.3 Verleden, heden, toekomst	20
1.4 Van boven naar beneden	22
Hoofdstuk 2 Boodschappen	24
2.1 Verjaardag op blote voeten	24
2.2 De chocoladedief	28
2.3 Dat verkopen wij hier niet	32
2.4 Speciale aanbieding!	36
2.5 Trouw met me, Lena!	40
Hoofdstuk 3 Gezondheid	41
3.1 Alles is op!	41
3.2 Een kikker in mijn keel	45
3.3 Lange tenen	49
3.4 Zeg eens Aaa...	53
3.5 Die verdraaide kat!	57
Hoofdstuk 4 Uit en thuis	58
4.1 Een ongeluk zit in een klein hoekje	58
4.2 Zoveel te doen...	62
4.3 Op de hoek	66
4.4 Pas op voor de hond	70
4.5 Doe maar gewoon...	74
Hoofdstuk 5 Eten en drinken	75
5.1 Wittebroodsweken	75
5.2 Een bakje troost	79
5.3 Mmm, lekker!	83
5.4 Kijk eens wie er komt eten!	87
5.5 Allergisch voor koken	91

<i>Hoofdstuk 6</i>	Wonen en werken	92
6.1	Er is een pakje voor u	92
6.2	Dat klinkt als muziek in mijn oren	96
6.3	Ik eis ijs!	100
6.4	Spoorloos verdwenen	104
6.5	Een raar stel	108
<i>Hoofdstuk 7</i>	Gezondheid II	109
7.1	Wat heb je grote tanden!	109
7.2	Brekebeen	113
7.3	De dikke en de dunne	117
7.4	Zo blind als een mol	121
7.5	De kluns	125
<i>Hoofdstuk 8</i>	Kleding	126
8.1	Het is koud daarboven	126
8.2	Een gat in je hand	130
8.3	Kleren maken de man	134
8.4	Lekker ding	138
8.5	Door de grond zakken	142
<i>Hoofdstuk 9</i>	Werk en verkeer	143
9.1	Engeltjes? Bengeltjes!	143
9.2	Koude douche	147
9.3	Mijn naam is Haas	151
9.4	Je beste vriend	155
9.5	Je bent nooit te oud om te leren	159
<i>Hoofdstuk 10</i>	Het hele verhaal	160
10.1	Brand meester	160
10.2	Harige Harrie	164
10.3	Broodnodig	168
10.4	Knapperige konijnen	172
10.5	In rook opgegaan	176
Bijlage A:	Spelletjes	178
Bijlage B:	Bibliografie	182

Hoofdstuk 2

Boodschappen

Kernwoorden

- eten
- één pond
- genoeg geld
- boodschappen doen
- De rekening, alstublieft.
- ik heb honger
- verkopen
- graag willen
- de supermarkt
- zoeken
- Waar is de....?
- kopen
- Hoeveel kost...?
- niet kunnen vinden
- de koelkast

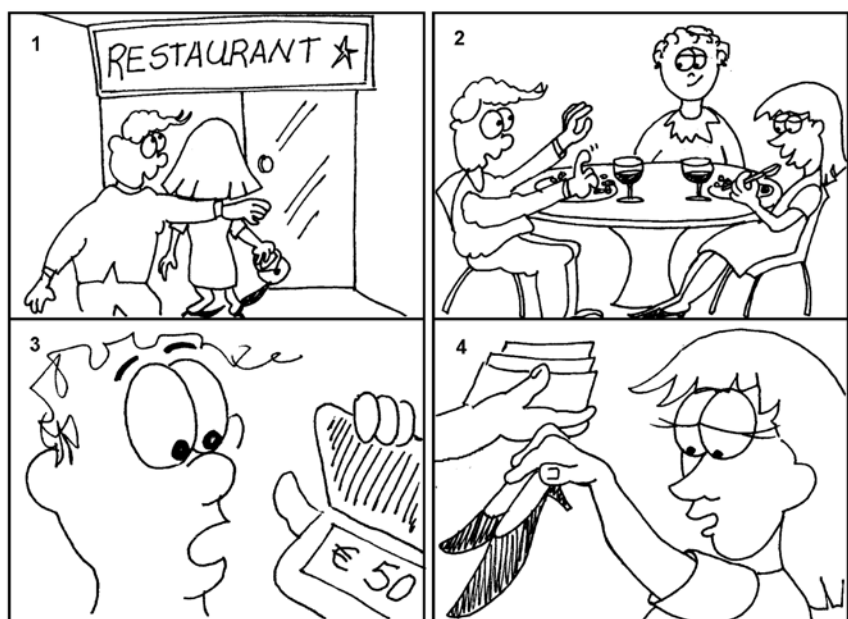
2.1 Verjaardag op blote voeten

Doelvocabulaire

1. eten
2. genoeg geld
3. De rekening, alstublieft.
4. verkopen

Attributen

- ✓ een rekening van een restaurant
- ✓ een plaatje van een restaurant, supermarkt en verschillende soorten etenswaar
- ✓ geld (nep of echt) – bankbiljetten en munten
- ✓ etenswaren (plastic of echt)

1. één pond

Gebaar

- Doe alsof u een appel of iets anders eetbaars in uw hand heeft, neem er een hap van en wijs naar het ingebeelde eten.

TPR-Commando's

- Stop iets te eten in je mond.
- Teken iets wat je kunt eten.
- Eet iets heel snel op.
- Raak het rode eten aan.
- Commandoreeks: Zet iets te eten op tafel.
- Geef je medecursist iets te eten. Eet iets.

Vragen

- Van welk eten houdt je?
- Wanneer eet je veel? 's Morgens of 's avonds?
- Wie eet er meer? Jij of je _____?
- Houdt je van Chinees eten?
- Wat is je lievelingseten? (Mexicaans, Chinees, Italiaans, enz.)

Scenario

Karin is dol op Chinees eten. Voor de lunch eet ze elke dag Chinees. Ze eet elke dag Chinees eten als avondeten. Karin eet te veel Chinees. Nu houdt ze niet meer van Chinees eten, ze houdt van Mexicaans eten.

- ▶ Houdt Karin van Chinees of van Nederlands eten?
- ▶ Wanneer eet Karin Chinees?
- ▶ Van welk eten houdt Karin nu?

2. genoeg geld

Gebaar

- Trek uw zakken naar buiten en haal uw schouders op.

TPR-Commando's

- Laat me genoeg geld zien om een blikje frisdrank te kopen.
- Geef me genoeg geld voor de lunch.
- Leg genoeg geld neer voor een hamburger.
- Wijs de persoon aan die niet genoeg geld heeft.
- Commandoreeks: Vraag aan mij: 'Heb je genoeg geld voor de lunch?' Geef me genoeg geld voor een kopje koffie.

Vragen

- Heb ik genoeg geld voor een huis? (Laat € 5,- of € 10,- nepgeld zien)
- Wie heeft er genoeg geld voor een _____?
- Heb ik genoeg geld om bij McDonalds te eten?
- Heb je genoeg geld voor een blikje cola?
- Is € 500,- genoeg geld voor een auto?

Scenario

Steven gaat naar Burger King om te lunchen. Hij bestelt een whopper en frietjes. Het kost € 5,30. Hij kijkt in zijn portemonnee om te betalen. Hij heeft € 5,-. Hij heeft niet genoeg geld. Hij kijkt in zijn zak en vindt een muntje van 20 cent, maar hij heeft nog steeds niet genoeg geld. Dan kijkt hij op de vloer en vindt 10 cent. Nu heeft hij genoeg geld.

- ▶ Hoeveel geld heeft Steven in zijn portemonnee?
- ▶ Heeft Steven genoeg geld in zijn portemonnee om van te lunchen?
- ▶ Waar vindt Steven het geld voor zijn lunch?

3. De rekening, alstublieft.

Gebaar

- Steek uw hand in de lucht en gebaar naar de ober. Mime (niet hardop) de woorden 'De rekening, alstublieft.'

TPR-Commando's

- Zeg tegen de ober: 'De rekening, alstublieft.'
- Glimlach en zeg: 'De rekening, alstublieft.'
- Vraag je medecursist: 'De rekening, alstublieft.'
- Kijk naar je portemonnee en zeg: 'De rekening, alstublieft.'
- Commandoreeks: Schrijf op: 'De rekening, alstublieft.' Omcirkel de woorden 'De rekening, alstublieft'. Zeg tegen de ober: 'De rekening, alstublieft.'

Vragen

- Zeg je 'De rekening, alstublieft' in de supermarkt of in het restaurant?
- Wie zegt 'De rekening, alstublieft'? Een kind of zijn ouders?
- Zeg je 'De rekening, alstublieft' in McDonalds?
- Wanneer zeg je 'De rekening, alstublieft'? Als je naar huis gaat of als je nog meer wilt eten?
- Zegt de ober 'De rekening, alstublieft'?

Scenario

Rob heeft 30 minuten om te lunchen. Hij gaat snel naar het restaurant. Hij neemt een hamburger en frietjes en zegt: 'De rekening, alstublieft.' De ober brengt hem zijn eten maar de rekening niet. Weer zegt Rob: 'De rekening, alstublieft.' De ober geeft Rob de rekening niet. Rob rent naar de man, geeft hem genoeg geld voor de lunch en rent terug naar zijn werk.

- ▶ Hoeveel tijd heeft Rob om te lunchen?
- ▶ Waarom zegt Rob 'De rekening, alstublieft'?
- ▶ Brengt de ober Rob de rekening?

4. verkopen

Gebaar

- Knijp de duim en wijsvinger van beide handen samen, alsof u een shirt bij de schouders omhoog houdt. Laat dan één hand zakken en houd hem op alsof u geld verwacht.

TPR-Commando's

- Verkoop je medecursist een boek voor € 3,-.
- Zeg tegen je medecursist dat hij jou een pen voor 25 cent moet verkopen.
- Schrijf op voor hoeveel je je schoenen wilt verkopen.
- Verkoop _____ aan _____.
- Commandoreeks: Verkoop _____ een _____ voor 50 cent. Verkoop mij je boek voor € 2,-. Zeg tegen je medecursist dat ze zijn/haar pen moet verkopen.

Vragen

- Welke winkel verkoopt eten?
- Welk restaurant verkoopt het beste eten?
- Waar verkopen ze brood? In een bakkerij of bij de apotheek?
- Wat verkoopt jij?
- Verkoop je dieren/auto's/eten?

Scenario

Petra verkoopt soep en broodjes voor de lunch in het park. Op een dag zijn er veel mensen in het park. Ze verkoopt al haar soep en 25 broodjes. Ze heeft geen eten meer om te verkopen maar dat geeft niet. Ze heeft genoeg geld en gaat naar huis.

- ▶ Wat verkoopt Petra?
- ▶ Hoeveel broodjes verkoopt ze?
- ▶ Heeft ze genoeg geld?

Miniverhaal 2.1

Verjaardag op blote voeten

Willem neemt zijn vrouw voor haar verjaardag mee naar een goed restaurant. De serveerster zegt: 'Goedenavond. Wauw, wat een mooie schoenen!' De vrouw van Willem zegt: 'Dank je wel!' Willem en zijn vrouw eten heel veel. Ze eten ook veel ijs. Willem vraagt aan de serveerster: 'Mag ik de rekening, alstublieft?' De serveerster brengt de rekening na 1 minuut. Het is € 74,07. Dat is een probleem! Willem heeft maar € 50,-. Willem heeft niet genoeg geld! Zijn vrouw zegt: 'Het komt wel goed.' Ze praat met de serveerster. Ze verkoopt haar schoenen aan de serveerster voor € 25,-. De serveerster zegt: 'Gefeliciteerd met uw verjaardag!' De vrouw van Willem is blij. Nu hebben ze genoeg geld om de rekening te betalen.

? Vragen

1. Wie is er jarig?
2. Eten Willem en zijn vrouw veel of weinig?
3. Hoe hoog is de rekening? € 15,- of € 74,07?
4. Heeft Willem genoeg geld?
5. Verkoopt de vrouw van Willem zijn schoenen of haar schoenen?

Grammaticale aandachtspunten

- Modale hulpwerkwoord 'mogen'
- Negatie 'niet genoeg'

Cultuur en aanvullende activiteiten

Cultuur

Introduceer alle muntstukken, oefen met wisselgeld teruggeven en het tellen van wisselgeld met behulp van centen, munten van 10 cent, munten van 20 cent, halve euro's, hele euro's en twee eurostukken.

- ▶ Bespreek het geven van een fooi in een restaurant.
- ▶ Rollenspel: Je gaat naar een restaurant, oefen met bestellen en betalen.

Spelletjes (Bijlage A)

- ▶ *Margriet Schilder* met etenswaren en/of muntstukken
- ▶ *Ik zie ik zie wat jij niet ziet*

Lezen

- ▶ Neem een aantal menu's mee van restaurants in de buurt en laat de cursisten deze selectief lezen voor verschillende gerechten, drankjes, prijzen, enz.
- ▶ Gedichten: *Zakgeld* van Karel Eykman; *Rekenen op rijm* van Annie MG Schmidt.
- ▶ *Flip gaat uit eten* van Saskia van Oversteeg